

Najpogostejša tveganja, ki jih predstavlja kopalna voda

Kopališča so namenjena rekreativnim, športnim, terapevtskim, vzgojnim in tudi številnim drugim dejavnostim. Rekreacija v površinskih kopalnih vodah ali bazenskih kopališčih je zelo priporočljiva, saj pomeni razvedrilo, sprostitvev, počitek, igro in ima izjemno korist za zdravje ter dobro počutje ljudi, zato jo moramo spodbujati. Tudi zanimanje za vodne dejavnosti zadnja leta raste. Zaradi primernejše opreme se jih je mogoče lotevati vse leto, pa tudi ponudba je vse večja.

Vendar lahko po drugi strani rekreacija v vodi predstavlja tudi svojevrstno tveganje za zdravje. To je odvisno od različnih dejavnikov, vezanih na kopalno vodo, kopalca in okolje. Med njimi so mikrobiološki, kemijski in fizikalni dejavniki, onesnaženost obalnega peska in drugih površin, prisotnost alg in njihovih toksinov, temperatura vode in zraka (mraz, vročina), sončno sevanje, nevarni vodni organizmi, poškodbe in utopitve. A ker so takšna tveganja praviloma znana in predvidljiva, jih lahko z doslednim preventivnim ravnanjem obvladujemo.

VZROKI ONESNAŽENOSTI VODE

Voda in njena okolica sta lahko onesnaženi iz različnih vzrokov, denimo zaradi izločanja in spiranja fekalne umazanije s površine telesa, izločkov iz oči in žrel kopalcev, iztrebki živali (ptiči, glodalci, domače in divje živali). Površinske kopalne vode lahko onesnažujejo tudi komunalne in industrijske odpadne vode, kmetijstvo, spiranje površin in prelivi ob nalivih. Koncentracija mikrobov v vodi je odvisna od hitrosti toka vode in sedimenta, temperature, sončnega sevanja, slanosti in kakovosti vode, pri bazenih pa od vzdrževanja.

TVEGANJA ZA OKUŽBO

Tveganje za okužbo je odvisno od kraja in vrste aktivnosti. Kopalca se lahko okuži z uživanjem onesnažene vode, z vdihavanjem aerosola z mikroorganizmi oziroma v primeru, da ti pridejo v stik z očmi in s kožo ter sluznicami. Zdravstvene težave, ki nastopijo zaradi zaužitja onesnažene vode pri plavanju, so najbolj poznane. Pri tem je pomembno, koliko časa in kako intenzivno smo izpostavljeni patogenim mikroorganizmom. Po ocenah med tipično plavalno epizodo vstopi v usta in žrelo 100 ml vode, v kateri je praviloma mešanica patogenih in nepatogenih mikroorganizmov. Sicer pa so lahko kopalci različnim mikroorganizmom (bakterijam, virusom, praživalim) izpostavljeni tudi v okolici kopalne vode, na primer na obalnem pesku, objektih, napravah in vodnih atrakcijah (toboganih, plezalih nad vodo, napravah za skoke v vodo).

DOVZETNOST ZA OKUŽBO

Na dovzetnost za okužbo in težo poteka bolezni vplivajo kopalčeva odpornost, starost in genetski ter drugi dejavniki. Nekatere kronične bolezni, kot so sladkorna bolezen, bolezen jeter, bolezen srca in ožilja, rak, zasvojenost, odpornost oslabijo. Poleg tega je večja verjetnost za okužbo pri otrocih, mlajših od deset let (zlasti do prvega leta starosti), in posebej pri novorojenčkih (do enega meseca), ter osebah, starejših od 65 let.

NAJPOGOSTEJŠE OKUŽBE

Zaradi fekalno onesnažene kopalne vode so najpogostejše okužbe prebavil, akutne febrilne okužbe dihal, okužbe ušes, sluhovoda, oči, kože idr. Večina bolezni zaradi okužb ima blag potek, se same pozdravijo in se o njih ne poroča. Tako je število potrjenih bolezni, pridobljenih v kopalni vodi in na kopališču, verjetno podcenjeno. Težje oblike bolezni je sicer težko pripisati kopalni vodi, saj imajo okužbe mnogo poti vnosa mikroorganizmov, vendar

obstajajo jasni dokazi, da se lahko s kopanjem (čeprav zelo redko) dobijo tudi te, celo s smrtnim izidom.

VARNO VEDENJE NA KOPALIŠČU

Kopalce je treba spodbujati, da se bodo na kopališčih varno vedli in tako zaščitili svoje zdravje. Zato jih je o posebnih nevarnostih treba poučiti. Pripraviti je treba specifične informacije za otroke, starše oziroma bolnike o tem, kako zaščititi sebe ali druge ter poskrbeti za njihovo promocijo.

KAKO ZA VARNOST POSKRBI UPRAVLJAVEC KOPALIŠČA

Upravljavec kopališča pa zmanjšuje možnost okužb z doslednim in temeljitim čiščenjem in/ali dezinfekcijo površin oziroma plaže ter objektov in naprav. V bazenskih kopalnih vodah mora preprečiti fekalno onesnaženje kopalne vode tudi s spodbujanjem tuširanja in uporabo stranišča pred vstopom na bazensko ploščad ter odsvetovati obisk kopališča osebam, ki so imele najmanj v zadnjih dveh tednih drisko. Poleg tega mora nadzirati dovoljeno število kopalcev in v določenih primerih čas izpostavljenosti. Predpogoj pa je seveda stalna filtracija in dezinfekcija bazenske kopalne vode.

Vsak upravljalca mora med drugim tudi imeti na vidnem mestu izobešeno poročilo o kakovosti vode v njegovem bazenu ali kopališču, ki mora biti javna in najnovejša dostopna.

IZPOSTAVLJENOST SONCU

Ko govorimo o rekreaciji v vodi pa je treba omeniti še izpostavljenost soncu. Tudi čezmerno sončno sevanje (zlasti UVB) namreč predstavlja nevarnost. Najpogostejši akutni učinki UV-sevanja so rdečina, sončne opekline in vnetje oči. Njegove glavne kronične posledice pa so rak kože (ne-melanomski in maligni melanom), spremembe v očesni leči (siva mrena ali katarakta), degenerativne spremembe kože in pospešeno staranje kože. Preventiva je preprosta: izogibanje sončnemu sevanju, zlasti sredi dneva, in ustrezna zaščita npr. z obleko, klobukom in ustreznimi očali.